

SİNİFDƏ QRUP İŞİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ

Z.M. Əhmədova

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası
zarifa.akhmadova@sport.edu.az

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 5 aprel 2022

Dərc olunub: 17 iyun 2022

© 2021 ADBTİA Bütün hüquqlar qorunur

Annotasiya. Bütün dünyada insanlar razılaşırlar ki, qloballaşma dövründə ingilis dili getdikcə daha çox əhəmiyyət kəsb edir. Bir çox şirkət işçilərindən ingilis dilini yaxşı bilmələrini tələb edir. Dünyadakı məktəblər və universitetlər potensial tələbələrindən ingilis dilini yaxşı bilmələrini tələb edir. İş axtaranlar, tələbələr, peşəkarlar, iş adamları, aktyorlar, aktrissalar, müəllimlər, sürücülər və hətta evdar qadınlar öz xüsusi məqsədləri üçün ingilis dilini öyrənirlər. Bir çox ingilis dili müəllimləri öz tələbələrini ingilis dilini təkmilləşdirməkdə müvəffəqiyyətli etmək üçün çox səy göstərirlər. İngilis dilinin tədrisi üzrə ekspertlər və ya tədqiqatçılar bu peşəkarlığı inkişaf etdirmək üçün çox səy göstərmişlər.

İngilis dili tədrisinin ehtiyacı və inkişafına uyğun olaraq, onun paradiqması daha sonra ənənəvi bütöv sinif yanaşmasından daha ünsiyyətçi sinif otağına keçdi. İngilis dili müəllimləri hər zaman öz bilik və bacarıqlarını həyata keçirmək üçün effektiv üsullar axtarırlar. Ancaq ənənəvi tədrisdə tələbələrə hədəf dildən istifadə etmək üçün çox şans verilmir. Bu səbəb ingilis dilinin tədrisini uğursuz edir. Xarici Dil kimi İngilis (EFL) sinifində ingilis dilinin istifadəsi çox tələb olunur, çünki tədris ocaqlarından kənarında ingilis dili ilə tanış olmaq demək olar ki, yoxdur. İngilis dilini xarici dil kimi öyrənən tələbələrin ingilis dilindən maksimum istifadəsini təmin etmək üçün həll yollarından biri tələbələri qrup işi adlanan qruplara bölməkdir. Qrup işlərinin tətbiqi ilə dil tədrisinə dair bir çox tədqiqatlar göstərmişdir ki, cüt və ya qrup işləri ənənəvi sinif modelindən üstündür.

Məqalə bu sahəni araşdıraraq daha yaxşı öyrənmə mühiti yaratmaq üçün lazım olan öyrənci və müəllim münasibəti qaydaları təqdim edərək tədrisin dahada effektiv və nəticəyönlü olmasını təmin etmək üçün istifadə edilən qrup işindən geniş məlumat verir.

Açar sözlər: *qrup işi, xarici dilin tədrisi, müxtəlif fəaliyyət növləri, cütlərlə iş, ənənəvi tədris, məlumat mübadiləsi.*

Dil tədrisində ən çox istifadə olan üsullardan biri qrup işidir. Ənənəvi tədris zamanı dilin öyrədilməsində diqqət qrammatik aspektlərin aydın izahına, tələbələrdən sətir-sətir oxumağı və tərcümə etməyi, çətin sözləri yadda saxlamağı, sözləri, ifadələri və cümlələri təkrarlamayı və dialoqları yadda saxlamağı tələb edir. Bu yolla, tələbələr passiv olmağa və sinifdə dil təcrübəsinin olmamasına meyillidirlər. Başqa sözlə desək, dil tədrisi dildən istifadəyə deyil, qrammatik biliklərin təqdim edilməsinə yönəlir. Sonrakı illərdə kommunikativ dil tədrisinin meydana çıxmasından bəri ənənəvi tədris indi müxtəlif innovativ və effektiv dil tədrisi üsulları ilə əvəz edilmişdir. Onlardan biri qrup işidir. Qrup işi dörd və ya beş nəfərdən ibarət kiçik qrupda dillə işləmək üçün birlikdə öyrənməkdir. Qrup işi vasitəsilə tələbələrin sinifdə dilin istifadəsini məşq etmək şansı daha çox ola bilər. Bir çox tədqiqat nəticələri göstərir ki, qrup işi öyrənmə nailiyyətləri baxımından ənənəvi dil tədrisindən üstündür. Sinifdə qrup işi vasitəsilə həyata keçirilə bilən fəaliyyətlərdən bəziləri bu yazıda təqdim olunacaq. Bunlar oyun, rol oyunu, layihə, məlumat boşluğu, Yapboz, cütlərdə düşün və paylaş, debat, sorğu texnikası, prioritetləşdirmə texnikasıdır.

Tədqiqat metodları. Tədqiqat işində, əsasən, təsviri metoddan, mövzunun lazımı

prosedurların tədqiqi üçün araşdırmaların aparılmasından, nəticələrin çıxarılıb müqayisə edilməsi və yekun nəticənin əldə edilməsi yolları tədqiq edilmiş və vacib aspektlərin izahlı şəkildə təsviri araşdırılmışdır.

Müzakirə. Qrup işi nədir? Browna görə, qrup işi iki və ya daha çox tələbəyə əməkdaşlıq və öz təşəbbüsü ilə dil tələb edən tapşırıqların verildiyi bir çox texnikanı əhatə edən ümumi termdir [2, s.177].

Richards isə, qrup işini kiçik bir qrup öyrənənlərin birlikdə işləyən öyrənmə fəaliyyəti kimi müəyyən edir. Qrup tək bir tapşırıq üzərində və ya daha böyük bir tapşırığın müxtəlif hissələri üzərində işləyə bilər [8, s.127]. Bundan əlavə, digər tədqiqatçılar qrupu bir-birindən asılı olan, müəyyən bir müddət ərzində bir-birinə təsir edən, ümumi məqsədi paylaşan, ixtisaslaşdırılmış bir işi güman edən ən azı üç və adətən iyirmidən az fərddən ibarət topluluq kimi müəyyən edir. Bu təriflərdən belə nəticəyə gəlmək olar ki, qrup işi tələbələrə dildən istifadə etmək və ya təcrübə etmək üçün daha çox imkanlar vermək məqsədi ilə bir tapşırığı yerinə yetirmək üçün kiçik komanda və ya qrupda öyrənənlərin birlikdə işləməsinə əhatə edən öyrənmə fəaliyyətidir. Johnsona, görə qrup işi üç ümumi növə təsnif edilə bilər: qeyri-rəsmi öyrənmə qrupu, formal öyrənmə qrupu və təhsil tamları və ya əməkdaşlıq üçün əsaslı qruplar [6, s.29]. Qrup işinin ilk növləri, qeyri-rəsmi öyrənmə qrupları tələbələrin qruplaşdırılmasıdır. Tək sinif sessiyası, məsələn, tələbələrdən qonşularına müraciət etmələrini və tələbələrə verilən sualı müzakirə etmək üçün iki dəqiqə sərf etmələrini xahiş etmək. Qeyri-rəsmi öyrənmə qrupu tələbələrin diqqətini öyrəniləcək materiallara yönəltmək, öyrənmədə əlverişli əhval-ruhiyyə yaratmaq, sinif iclasında əhatə olunacaq gözləntilərin müəyyən edilməsinə kömək etmək, tələbələrin tədris olunan materialı idrakla işləməsinə və təkrarını təmin etmək üçün istifadə edilə bilər. Johnson [4, s.156], görə ikinci növ formal öyrənmə qrupudur. Bunda qrup işinin növündə komandalarda laboratoriyaya təcrübəsinin yerinə yetirilməsi, hesabatın yazılması, layihənin icrası və ya təqdimat üçün kağız hazırlamaq kimi xüsusi tapşırığı yerinə yetirmək üçün yaradılır. Qrup

işinin sonuncu növü təhsil komandaları və ya kooperativ əsaslı qruplardır ki, onlar əsas məsuliyyəti tələbələrə kurs tələblərini və tapşırıqlarını yerinə yetirməkdə dəstək, həvəsləndirmə və yardım göstərmək üçün uzunmüddətli qruplardır. Bundan əlavə, birgə iş təcrübəsi tək tələbələrə materialları öyrənməyə kömək etmir, həm də real dünyaya uyğundur.

Qrup İşinin üstünlükləri. Bir çox tədqiqat nəticələri göstərmişdir ki, qrup işi ingilis dilinin tədrisi və öyrənilməsində daha yaxşı öyrənmə nailiyyətləri verə bilər. Qrup işinin üstünlükləri arasında Braun qrup işinin bu üstünlüklərini qeyd edir [2, s.191].

Bunlar aşağıdakılardır:

1. Qrup işi interaktiv dil yaradır
2. Qrup işi əhatə edən affektiv iqlim təklif edir
3. Qrup işi şagirdin məsuliyyətini və müstəqilliyini təşviq edir.
4. Qrup işi təlimatın fərdiləşdirilməsi istiqamətində bir addımdır

Qrup işinin çatışmazlıqları. Yuxarıda qeyd olunan üstünlüklərə əlavə olaraq, Braun qrup işinin sinifdə tətbiqinin beş zəif tərəfini qeyd edir. Bunlar şagirdlərə nəzarət problemi, iş zamanı ana dilindən istifadə, sinifdə şagirdlərin səhlərinin gücləndirilməsi, bütün qruplara nəzarətin çətinliyi, sonuncu problem isə şagirdlərin idrak üsulları ilə bağlıdır: bəzi öyrənənlər bu problemi həll edə bilər, tək işləməyə üstünlük verirlər [2, s.193].

Qrup işi tələbələrə həvəsləndirmək, fəal öyrənməni təşviq etmək və əsas tənqidi düşünmə, ünsiyyət və qərar qəbul etmə bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün effektiv üsul ola bilər. Lakin diqqətli planlaşdırma və asanlaşdırma olmadan qrup işi tələbələrə və müəllimlərə məyus edə və vaxt itkisi kimi qeyd edilə bilər. Sinifinizdə qrup işini uğurla həyata keçirmək üçün bu təkliflərdən istifadə etmək məqsədəuyğundur.

Qrup işinə hazırlıq

Tələbələrin qruplarda fiziki olaraq necə düzüləcəyini diqqətlə yanaşmaq lazımdır. Qrupların formalaşması və bütün tələbələrin rahat olması asan olacaqmı? Tədris otağınızın

tərtibatının həcmə necə təsir edəcəyini də düşünün. Tələbələr bir-birini aydın eşidə biləcəkmə? Səs səviyyəsinə nəzarət etmək üçün fəaliyyəti necə idarə edə bilərsiniz?

İnsanların fərqlilik və şəxsiyyətinə hörmət etmək və inklüziv mühit yaratmaq üçün tələbələr arasında peşəkar, sivil davranışlarına nəzarət edin.

Tələbələrə qrup işi ilə bağlı keçmiş təcrübələri haqqında fikir bölüşün və onlara uğurlu əməkdaşlıq üçün bəzi əsas qaydalar yaratmağa şərait yaradın. Bu müzakirə qeyd kartlarından istifadə etməklə anonim şəkildə uğurla həyata keçirilə bilər [9, s.34].

Qrup fəaliyyətinin dizaynı

Tədris məqsədlərini müəyyənləşdirin.

Kiçik qrup fəaliyyəti ilə həm akademik (məsələn, bir mövzu haqqında bilik), həm də sosial (məsələn, dinləmə bacarıqları) vasitəsilə nəyə nail olmaq istədiyinizi müəyyənləşdirin. Fəaliyyət kursun məqsədləri və sinif məzmunu ilə yaxından əlaqəli olmalıdır və tələbələrə sadəcə vaxtlarını almaq üçün deyil, öyrənmələrinə kömək etmək üçün tərtib edilməlidir. Roberson və Franchini vurğulayır ki, qrup öyrənməsinin effektiv olması üçün tələbələrin qrup işinin kursun “bəyan edilmiş öyrənmə məqsədlərinə və intizam düşüncə məqsədlərinə xidmət etdiyini” aydın hiss etməsi lazımdır.

Müəyyən bir tapşırıq üçün qrup işindən istifadə edib - etməmək barədə qərar qəbul edərkən bu sualları nəzərdən keçirin: *Fəaliyyətin məqsədi nədir? Tələbələrdən qruplarda işləməyi xahiş etməklə bu məqsədə necə nail olmaq olar? Fəaliyyət qrup işi tələb edəcək qədər çətin və ya mürəkkəbdirmi? Layihə həqiqi əməkdaşlıq tələb edəcəkmə? Tapşırıqın ortaq olmaması üçün hər hansı bir səbəb varmı?*

Tapşırığı çətinləşdirin. Tələbələrin qrup işinə marağını oyatmaq və onların tərəqqisini təşviq etmək üçün tədrisin əvvəlində nisbətən asan tapşırıq verməyi düşünün. Əksər hallarda birgə məşqlər stimullaşdırıcı və çətinləşdirici olmalıdır. Resurslarını birləşdirərək və yaranan fikir ayrılıqlarını həll etməklə, tələbələr qruplarda fərdli olaraq əldə etdikləri bildiklərindən daha mürəkkəb məhsul inkişaf etdirə bilərlər.

İştirakı, qarşılıqlı asılılığı və ədalətli əmək bölgüsünü təşviq edən qrup tapşırıqlarını təyin edin. Bütün qrup üzvləri komanda yoldaşlarının uğuru üçün şəxsi məsuliyyət hiss etməli və onların fərdi uğurlarının qrupun uğurundan asılı olduğunu başa düşməlidirlər. Johnson and Smith buna müsbət qarşılıqlı asılılıq kimi istinad edir və iddia edirlər ki, bu tip əməkdaşlıq öyrənmələrin bir-birinin uğurunu təşviq etməsi ilə nəticələnir. Həmyaşıdlarınızın sizə güvəndiyini bilmək qrup işi üçün güclü motivasiyadır [6, s.23-29].

Qrup üzvlərindən məlumat mübadiləsi tələb olunsun (məsələn, Yapboz metodu) üçün əsas resursları qrup üzrə bölüşdürün. Yaxud, konsensusa gəlmək üçün, qrup içində danışmaq üçün təsadüfi bir şəxs seçin və ya qrup üzvlərinə müxtəlif rollar təyin edin ki, onların hamısı prosesdə iştirak etsin (məsələn, səs yazıçısı, sözcü, xülasəçi, yoxlayıcı, şübhəçi, təşkilatçı, müşahidəçi, xronometraj, münaqişənin həlli, digər qruplarla əlaqə).

Qarşılıqlı asılılığı təşviq etmək üçün başqa bir strategiya qrup nişanı kimi qrup üçün ümumi mükafatların müəyyən edilməsidir.

Qrup ölçüsünə qərar verin. Seçdiyiniz ölçü tələbələrin sayından, sinif otağının ölçüsündən, qrup daxilində lazım olan səsələrin müxtəlifliyindən və verilən tapşırıqdan asılı olacaq. Dörd-beş nəfərdən ibarət qruplar müxtəliflik, məhsuldarlıq, aktiv iştirak və birlik ehtiyaclarını tarazlaşdırmağa meyllidirlər. Qrup üzvləri nə qədər az bacarıqlı olsalar, qruplar bir o qədər kiçik olmalıdır [3, s.93-101].

Tələbələrə qruplara necə böləcəyinizə qərar verin. Yaxınlıq və ya tələbələrin seçiminə əsaslanan bölgü xüsusilə böyük və kiçik siniflər üçün ən sürətlidir, lakin bu, çox vaxt tələbələrin dostları və ya eyni insanlarla birlikdə işləməsi deməkdir.

Qrup tərkibini dəyişmək və qruplar daxilində müxtəlifliyi artırmaq üçün tələbələrə təsadüfi qaydada saymaqla və nömrələrə görə qruplaşdırmaqla qruplara təyin edin. Başqa bir fikir konfet (məsələn, rəngli konfetlər və ya turş və sirin konfetlər) paylaşmaq və tələbələrə seçdikləri ləzzətə görə qruplaşdırmaqdır.

Bəzi qrup tapşırıqları üçün qrup daxilində müxtəliflik (məsələn, cins, etnik mənsubiyyət, hazırlıq səviyyəsi) xüsusilə vacibdir və siz dərstdən əvvəl tələbələrə qruplara özünü təyin etmək istəyə bilərsiniz. Onların keçmişi, biliyi və maraqları haqqında vacib məlumatları əldə etmək üçün dərsin ilk günündə hər bir tələbədən məlumat kartı toplayın. Alternativ olaraq, tələbələrdən üstünlüklərini bildirmələrini xahiş edin (məsələn, ən çox işləmək istədikləri üç tələbəni və ya ən çox öyrənmək istədikləri iki mövzunu sadalayın) və qruplar təyin edərkən onların üstünlüklərini nəzərə alın.

Qrup işi üçün kifayət qədər vaxt ayırın.

Bütün sinif müddətində mühazirə oxusanız, bacardığınız qədər çox materialı əhatə edə bilməyəcəyinizi qəbul edin. Qruplara işləmək üçün təqdim etmək istədiyiniz vaxt və məzmunu azaldın. Alt qrupların fəaliyyəti başa çatdırmaq üçün lazım olan vaxtı hesablayın. Həmçinin qrupların nəticələrinin təqdim oluna biləcəyi və ya ümumi məsələlərin və sualların müzakirə oluna biləcəyi plenar iclası planlaşdırın.

Şagirdlərin cavablarını proqnozlaşdırmağa çalışın. Siz gözlənilməz hadisələri gözləyə bilməyəcəksiniz, lakin tələbələrin nə ilə çıxış edəcəyi barədə bir fikir əldə etməklə siz onların suallarına cavab verməyə və plenar iclas zamanı qrup işini birləşdirməyə daha yaxşı hazırlaşacaqsınız.

Bir neçə formada birgə iş dizayn edin: cütlər, kiçik qruplar, böyük qruplar, onlayn sinxron, onlayn asinxron və s. Bəzi tələbələr materialı həzm etməyə vaxt tapdıqdan sonra töhfə verməkdə, digərləri isə yerində düşünməkdə daha yaxşı ola bilər. Digər tələbələr böyük qruplarda başqalarına müraciət edəcəklər, lakin cütlüklərdə fəal iştirak edəcəklər. Bütün rollar qiymətləndirilməli və qəbul edilməlidir [1, s.103-124].

Qrup fəaliyyətinin təqdimatı

Qrup işindən istifadə üçün məntiqinizi paylaşın. Tələbələr birgə öyrənmənin faydalarını başa düşməlidirlər. Tələbələrin pedaqoji məqsədin nə olduğunu bildiyini düşünməyin. Mümkün olduqda bu fəaliyyətləri daha geniş

sinif mövzuları və öyrənmə nəticələri ilə açıq şəkildə əlaqələndirin.

Təlimatlar verməzdən əvvəl tələbələrlə qruplar təşkil edin. Əvvəlcə təlimat verməyə çalışsanız, tələbələr sizi dinləmək üçün qrup üzvlüyünə qərar verməklə çox məşğul olabirlər.

Qrup birləşməsinin bəzi formalarını asanlaşdırın. Şagirdlər ən azı müəyyən dərəcədə bir-birlərini tanıdıqları və ya güvəndikləri halda birlikdə yaxşı işləyirlər. Kiçik qrup fəaliyyətləri üçün belə, tələbələrin tapşırıqlarına qatılmadan əvvəl qrup üzvlərinə özlərini təqdim etmələrini xahiş edin.

Qrup işinin daha uzun müddətləri üçün buzqıran (icebreaker) və ya komanda işi hissi yaratmaq üçün xüsusi olaraq hazırlanmış bir fəaliyyət təqdim etməyi düşünün.

Tapşırığı aydın şəkildə izah edin. Bu, həm tələbələrə nə etməli olduqlarını dəqiq söyləmək, həm də onların qrup işinin son məhsulunun necə görünəcəyini təsvir etmək deməkdir. Böyük mənzərəni və ya yekun məqsədi izah etmək, xüsusən də qrup işi mərhələlərlə (məsələn, qartopu (snowball) və ya Yapboz) baş verdikdə vacibdir. Tələbələr üçün yazılı və ya vizual təlimatlar (məsələn, qrafiklər, ardıcıl diaqramlar) hazırlayın. Fəaliyyətlər üçün vaxt təxminlərini daxil etməyi unutmayın.

Qruplarda qarşılıqlı əlaqə üçün əsas qaydalar təyin edin. Xüsusilə uzun müddət qrup işi üçün qrup üzvlərinin bir-biri ilə necə qarşılıqlı əlaqədə olmasını, o cümlədən hörmət, aktiv dinləmə və qərar qəbul etmə üsulları kimi prinsipləri müəyyənləşdirin. Qrup müqaviləsi bağlamağı düşünün.

Tələbələrə sual verin. Təlimatlarınızın aydın olduğuna inansanız belə, tələbələrin fəaliyyətlə bağlı müəyyən sualları ola bilər. İşə başlamazdan əvvəl onlara sual vermək üçün vaxt verin [7, s.45-46].

Qrup tapşırığına nəzarət

Qrupları izləyin, lakin müdaxilə etməyin. Tələbələr işlərini görərkən qruplar arasında dolaşın və yaranan suallara cavab verin. Həmçinin müzakirələrdən yaranan tendensiyaları dinləyin ki, növbəti plenar müzakirə zama-

nı onlara istinad edə bilərsiniz. Qrupun fəaliyyətinə müdaxilə etməkdən çəkinin - iştirak etməzdən əvvəl tələbələrə öz problemlərini həll etmək üçün vaxt verin. Qısa müddətə otaqdan çıxmağı düşünə bilərsiniz. Sizin yoxluğunuz tələbələrin qeyri-müəyyənlikləri və fikir ayrılıqlarını bölüşmək istəyini artırmağa bilər.

Tələbələrinizdən çox şey gözləyin. Fərz edək ki, onlar çox şey bilirlər və edə bilirlər. Otağı gəzdirərkən onlara inamınızı ifadə edin.

Bildiklərinizi paylaşmağa tələsməyin. Əgər qeyri-müəyyənlik və ya fikir ayrılığı yaşayan bir qrupla qarşılaşsanız, cavab vermək və ya fikir ayrılığını həll etmək üçün təbii meylədən qaçın. Lazım gələrsə, təlimatlarınızı aydınlaşdırın, lakin tələbələrin tapşırığı yerinə yetirmək üçün səbəbli mübarizə aparmasına icazə verin.

Fasilitator rolunuzu aydınlaşdırın. Tələbələr sizi işlərinə kifayət qədər töhfə vermədiyinizə görə tənqid edərlərsə, vasitəçi rolunuzu kifayət qədər aydın şəkildə izah edib etmədiyinizi düşünün. [5, s.10-13].

Qrup tapşırığını bitirmək

Qrup fəaliyyətlərinin sonlanmasını təmin edin. Tələbələr kiçik qruplardakı işlərinin onlar üçün necə faydalı olduğunu və/yaxud mövzunun inkişafına necə töhfə verdiyini görmək istəyirlər. Siz tələbələrin qrup hesabatı verdikləri plenar iclasla bitirə bilərsiniz. Effektiv qrup hesabatı “tələbələrin öz addımlarını atdıqlarını hiss etmələri ilə güclü fikir mübadiləsində olduqları hissi arasında fərq yarada bilər”.

Şifahi hesabatlar: Hər qrup bir fikir söyləsin və yeni ideyalar yaranmayana qədər qruplar arasında dövr etsin. Və ya hər bir qrupdan ən təəccüblü və ya işıqlandıran fikirlərini və ya ən çətin sualını versinlər. Siz onların dəyərini təsdiqləmək üçün qaldırılan fikirləri qeyd edə bilərsiniz.

Yazılı hesabatlar: Hər bir qrup öz fikirlərini qeyd etsin və ya özünü təqdim etsin, ya da bir qrup üzvü bunu etsin. Bunun bir variantı qrupların öz nəticələrini lövhənin bir hissəsinə və ya sonra divara asılan flipçart kağızına qeyd

etmələridir. Şagirdlər daha sonra qeyri-rəsmi olaraq otaqda dolaşır və bir-birlərinin cavablarını oxuyurlar. Alternativ olaraq, siz tələbələrə kiçik qruplar şəklində otaqda hərəkət etməyi, bir şərh toplusundan digərinə keçməyi və cavab olaraq öz şərhlərini əlavə etməyi xahiş edə bilərsiniz. Yazılı hesabatların başqa bir variantı tələbələrin Post-it qeydləri və ya indeks kartlarında qısa şərhlər yazmasıdır. Onları toplayın, onları emal etmək və ya ardıcılıqla qoymaq üçün bir neçə dəqiqənizi ayırın, sonra məzmunlarını ümumiləşdirin [1, s.88-95].

Tələbələrin necə iştirak etməsini istədiyinizi modelləşdirin. Tələbələrin cavablarına cavab verərkən, tələbələrin öz sinif yoldaşlarına göstərmələrini istədiyiniz hörmət və həssaslığı modelləşdirin. Özünüzdən fərqli fikirləri qəbul etməyə və dəyərləndirməyə hazır olun. Öz hekayələrinizi bölüşməyə, işinizi tənqid etməyə və deyilənləri ümumiləşdirməyə hazır olun.

Deyilən fikirləri kursun məzmunu və məqsədləri ilə əlaqələndirin. Qəbul edin ki, qruplar sizin onlara nəzərdə tutduğunuz ideyalarla gəlməyə bilər, ona görə də mühazirə planlarınızı çevik etməyə hazır olun. Mümkünsə, qrup nəticələri ilə kursun mövzusu arasında əlaqə axtarın. Bununla belə, bilin ki, yanlış təsəvvürlər və ya qeyri-dəqiq cavablar ya sizin, ya da digər tələbələr tərəfindən aydınlaşdırılmalı və düzəldilməlidir.

Tam yekunlaşdırmağı təmin etməyin. Plenar iclas qrup işini yekunlaşdırsa da, əlavə tədqiqat və ya növbəti dərs dövrü üçün bəzi sualları cavabsız buraxın. Bu açıqlıq biliyin mahiyyətini əks etdirir.

Tələbələrdən qrup işi prosesini haqqında düşüncələrini xahiş edin. Onlar bunu şifahi və ya yazılı şəkildə edə bilərlər. Bu düşüncə onlara nə öyrəndiklərini və qrupda necə fəaliyyət göstərdiklərini kəşf etməyə kömək edir. Bu, həmçinin qrup işinə onların reaksiyası hissini verir.

Nəticələrin təhlili. Yuxarı hissələrdəki müzakirələrə əsaslanaraq, bu məqalədə bir nəticəyə gəlmək olar. İngilis dilinin xarici dil ki-

mi qəbul edildiyi tədris ocaqlarındakı siniflərdə ünsiyyət və qarşılıqlı əlaqəni maksimum dərəcədə artırmaq üçün ingilis dili müəllimlərinin görməli olduğu səylərdən biri qrup işi formalaşdırmaqdır. Qrup işi tələbələrin müxtəlif qabiliyyətlərə malik dörd və ya beş tələbədən ibarət kiçik komandalarda tapşırıqları yerinə yetirmək üçün birlikdə işləyə və ya öyrənmə biləcəyi bir texnikadır. Qrup işinin üstün olmasının bəzi səbəbləri var: interaktiv dil yaratmaq, əhatəli affektiv iqlim təklif etmək, tələbəninin məsuliyyətini və muxtariyyətini təşviq etmək və təlimatın fərdiləşdirilməsi istiqamətində bir addım atmaq. Digər tərəfdən, qrup işində artıq sinifə nəzarətin olmaması, tələbələrin ana dilindən istifadə etməsi, tələbələrin səhvlərinin çoxalması və bütün qruplara nəzarət etməkdə çətinlik çəkmək kimi problemlər də ola bilər, lakin bunun öhdəsindən gəlmək olar. Qrup işi sinifdə tələbələrin hədəf dili təcrübə edə biləcəyi bir sıra tapşırıqlar və ya fəaliyyətlər vasitəsilə həyata keçirilə bilər. Bu fəaliyyətlər oyun, rollu oyunlar, layihə, məlumat boşluğu, cütlərdə düşün və paylaş, debat, sorğu texnikası, və s texnikalardır.

Yekun nəticələr. Ənənəvi yanaşmadan fərqli olaraq, müasir tədris çevik, dinamik və dəyişən təhsil ehtiyaclarına cavab verə bilən təhsil sisteminə doğru tendensiyadır. Bu tendensiya ənənəvi olandan fərqlidir, yəni tələbələr ikinci xarici dillə, yəni qrup işi ilə təcrübə etmək şansının daha çox olduğu öyrənmə və tədris prosesində fəal iştirak edən tendensiyadır. Bununla əlaqədar olaraq əsas ideya ondan ibarətdir ki, bu, bizim öyrənməmizin çox hissəsinin qrup vəziyyətlərində həyata keçirildiyi bir konsepsiyadır, burada sadəcə başımızdakı səsə qulaq asmaq deyil, başqaları ilə dialoq və mübahisə yolu ilə öyrənirik. Bu ideya ilə müəllimin rolu tələbələrdən hədəf dillə təcrübə aparmağı tələb edən müvafiq tapşırıqlarla qrup işləri hazırlamaqdır. Tələbələrə nə etmələri və əldə ediləcək gözlənilən nəticənin meyarları

barədə aydın təlimatlar verilməlidir. Qrup işlərinə rəhbərlik etməkdə müəllimin mühüm rolu var. Müəllim həmişə qrupun düzgün yolda olub-olmamasına nəzər salmalı, şagirdlərin diqqətini cəmləşdirməli, lazım olan yerdə onlara müdaxilə etməli, öyrənmə nailiyyətlərini artırmaq üçün onların işinə nəzarət etməlidir.

ƏDƏBİYYAT

1. **Brookfield S.D., Preskill S.** *Discussion as a Way of Teaching: Tools and Techniques for Democratic Classrooms.* San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 2015.
2. **Douglas B.H.** *Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy.* New York: Longman, 2015.
3. **Gross D.B.** *Tools for Teaching.* San Francisco: Jossey-Bass Publishers, 2017.
4. **Jaques D.** *Learning in Groups: A Handbook for Improving Group Work, 3rd ed.* London: Kogan Page, 2015.
5. **Johnson D., Johnson R.** *Cooperative Learning.* Free Article. Retrieved from <http://www.accessmylibrary.com/article-1G1-149837166/Improving-reading-comprehension-middle.html>. <http://www.lang.edu/teachervision.com>, January, 2016.
6. **Johnson D.W., Johnson R.T., Smith K.A.** *Cooperative learning: Improving university instruction by basing practice on validated theory.* Journal on Excellence in College Teaching, 2018.
7. **Race P.** *500 Tips on Group Learning.* London: Kogan Page, 2017.
8. **Richards Jack C. and Charles Lockhart.** *Reflective Teaching in Second Language Classrooms.* Cambridge: Cambridge University Press, 2016.
9. **Roberson B., Franchini B.** *Effective task design for the TBL classroom.* Journal on Excellence in College Teaching, 2018.

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ГРУППОВОЙ РАБОТЫ В КЛАССЕ

З.М. Ахмедова

Азербайджанская Государственная Академия Физической Культуры и Спорта
zarifa.akhmadova@sport.edu.az

Аннотация. Люди во всем мире согласны с тем, что в эпоху глобализации английский язык приобретает все большее значение. Многие компании требуют от сотрудников свободного владения английским языком. Школы и университеты по всему миру требуют от потенциальных студентов свободного владения английским языком. Соискатели, студенты, профессионалы, бизнесмены, актеры, актрисы, учителя, водители и даже домохозяйки изучают английский язык для своих целей. Многие преподаватели английского языка усердно работают над тем, чтобы их ученики успешно совершенствовали свой уровень владения английским языком. Эксперты или исследователи в области преподавания английского языка приложили большие усилия для развития этого профессионализма.

В соответствии с потребностями и развитием преподавания английского языка, его парадигма затем сместилась от традиционного подхода, основанного на обучении всего класса, к более коммуникативному классу. Преподаватели английского языка всегда ищут эффективные способы применения своих знаний и навыков на практике. Однако в традиционном образовании учащимся не дается много шансов использовать целевой язык. В этом причина

неудач в преподавании английского языка. Использование английского языка в англоязычных классах (EFL) в качестве иностранного языка очень востребовано, поскольку за пределами классных комнат доступ к английскому языку практически отсутствует. Одним из решений, позволяющих учащимся, изучающим английский язык как иностранный, максимально использовать английский язык, является разделение учащихся на группы, называемые групповой работой. Многие исследования по обучению языку с использованием групповой работы показали, что парная или групповая работа превосходит традиционную модель занятий в классе.

В статье исследуется данная область и предоставляется обширная информация о групповой работе, используемой для повышения эффективности обучения и ориентированности на результат, а также приводятся правила взаимоотношений между учеником и учителем, необходимые для создания лучшей образовательной среды.

Ключевые слова: *групповая работа, обучение иностранному языку, различные виды деятельности, парная работа, традиционное обучение, обмен информацией.*

IMPLEMENTING GROUP WORK IN THE CLASSROOM

Z.M. Ahmadova

Azerbaijan State Academy of Physical Education and Sports
zarifa.akhmadova@sport.edu.az

Annotation. People all over the world agree that in the era of globalization, English is becoming more and more important. Many

companies require employees to be fluent in English. Schools and universities around the world require potential students to be fluent in

English. Job seekers, students, professionals, businessmen, actors, actresses, teachers, drivers and even housewives learn English for their own purposes. Many English teachers work hard to ensure that their students successfully improve their English. Experts or researchers in the field of teaching English have made great efforts to develop this professionalism.

In line with the needs and developments of English language teaching, its paradigm then shifted from the traditional whole class approach to a more communicative class. English teachers are always looking for effective ways to put their knowledge and skills into practice. In traditional education, students are not given more opportunities to use the language they are learning. This is the reason why English language teaching fails. The use of English as a Foreign Language (EFL) is very

demanding as there is almost no access to English outside of the classroom. One solution to allow ESL students to make the most of their English is to divide students into groups called group work. Many studies on language learning using group work have shown that pair or group work is superior to the traditional classroom model.

The article explores this area and provides extensive information on group work used to improve learning efficiency and result orientation, as well as the rules of the relationship between the student and the teacher necessary to create a better learning environment.

Keywords: *group work, foreign language teaching, different types of activities, pair work, traditional teaching, information exchange.*